

3. Макарова О. П. Феномен ідентичності в міждисциплінарному вимірі. *Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України. МВС України. Харків. 2018. С. 251-253.*

Людмила Калініна,

*доктор педагогічних наук, професор,
вчений секретар Інституту педагогіки НАПН України (Україна)*

ЗНАЧЕННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В РОЗБУДОВІ БАГАТОВЕКТОРНОГО ЛЮДИНОЦЕНТРИСТСЬКОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Для України характерним є синкретичний багатовекторний розвиток суспільства, що розвивається як відкрите, громадянське, ринкове, «активне суспільство – конкурентне демократичне суспільство», цифрове, суспільство знань, і цей перелік можна продовжувати залежно від відомих дослідникам концепцій і теорій розвитку сучасного суспільства й окресленого ними предмета дослідження. Трансформоване сучасне суспільство в Україні, як багатовекторне, має багато назв відповідно до векторів його розвитку. Наразі саме трансформація сприяла формуванню активного суспільства, за висновками міжнародних економістів і політологів Дарона Аджемоглу і Джеймса Робінсона, авторів бестселера, у книзі «Чому нації занепадають [1]. Походження влади, багатства та бідності» відповідно до їх п'ятнадцятирічних досліджень у галузях історії, політології та економіки. Активне суспільство, яке вже сформувалось...між двома революціями, розглядається в ракурсі конкурентного демократичного суспільства зі свободами, «у межах набору політичних і економічних правил, сформульованих і ефективно підтримуваних як державою, так і громадянами» [1, с. 41]. Зрозуміло, що школа, як мінісуспільство, також розвивається багатовекторно й має багато назв, які збігаються з деякими назвами суспільств залежно від іманентно притаманних базисних процесів у них і характерних ознак

[2, с. 19]. У державній мережі закладів загальної середньої освіти існує не лише багато їх типів, а ще й широкий спектр за назвами, яких не можна знайти в офіційних статистичних збірниках, але які можна класифікувати за різними ідеями, починаючи від ідеї створення закладів до світоглядних, концептуальних і теоретичних засад їх функціонування. Крім авторських шкіл, наявні школи з назвами тематики програм, проєктів, різноманітних систем, які впроваджуються в них. Проаналізувавши назви, типи шкіл і вектори розвитку суспільств, ми дійшли висновку, що існує причинно-наслідкова відповідність типу школи певному вектору або векторам розвитку суспільства. Так, активному демократичному суспільству відповідають такі типи шкіл як демократична школа, відкрита школа, вільна школа, громадсько-активна школа та інші.

Школа, як мінісуспільство, завжди віддзеркалює цивілізацію або має віддзеркалювати те суспільство, у якому функціонує та розвивається, його світогляд, культуру, цінності, традиції, вірування й інші атрибути культури, морально-етичні імперативи.

Саме тому, безперечним є той факт, що педагогічний колектив несе відповідальність за організацію навчально-виховного процесу, формування в учнів мотивації досягнень у професійній підготовці. При цьому мають обов'язково враховуватись вікові й індивідуальні особливості учнів, прогнозуватися їх можливий вплив на становлення їхньої особистості, її професійний і культурний розвиток. Багато в чому саме від педагогів залежить, чи буде випускник сумлінно виконувати фахові обов'язки, відповідально ставитися до професійної діяльності, адекватно орієнтуватися в реальних виробничих ситуаціях, прагнути систематично підвищувати рівень професіоналізму. Як свідчать спостереження, ефективності педагогічної діяльності сприяє творче поєднання педагогічного управління навчально-пізнавальною діяльністю з боку викладача з власною ініціативою учня, його самостійністю та активністю, співробітництвом, постійним самовдосконаленням для формування особистості з активною життєвою позицією. Такій успішній взаємодії сприяє психолого-педагогічна комунікація, або іншими словами, комунікативна культура.

У складі комунікативної культури К. Ясперс виокремлює [3, с. 3]: психологічні особливості особистості: товариськість, емпатія, рефлексія комунікативної діяльності, саморегуляція; особливості мислення, що втілюються у відвертості, гнучкості, нестандартності асоціативного ряду і внутрішнього плану дій; соціальні установки, що зумовлюють інтерес до самого процесу спілкування і співпраці, а не до результату; сформованість комунікативних умінь. В структурі комунікативної культури дослідники вирізняють три компоненти: аксіологічний, який відображає основні цінності комунікативної культури: гуманістичну позицію, інтерес до людей, загальну культуру особистості, морально-етичні норми, зокрема професійні, естетичний компонент; технологічний, що відображає операційний аспект професійного спілкування й охоплює: загальнотеоретичні знання щодо основ міжособистісної комунікації, професійного спілкування, теорій формування особистості та її психологічних особливостей; знання своїх індивідуально-типологічних особливостей; комунікативно значущі уміння і навички: (розуміння і сприймання, міжособистісної взаємодії, володіння техніками спілкування); творчий, що дає змогу відстежити динаміку розвитку і саморозвитку особистості в комунікативній діяльності й передбачає передусім комунікативні якості особистості: рефлексію комунікативної діяльності, гнучкість (оперативне творче мислення, що допомагає орієнтуватися в непередбачуваних ситуаціях спілкування), емпатію, товариськість, емоційно-психологічна саморегуляцію, особистісну атракцію. Особистість опосередковує вибір комунікативних цінностей, а цінності впливають на вибір комунікативних знань і вмінь та визначають стилістику спілкування. У свою чергу, комунікативні знання впливають на вибір комунікативних цінностей і розвиток особистості, що дає імпульс до подальшого освоєння психолого-педагогічних цінностей комунікативної культури.

Список використаних джерел

1. Аджемоглу Д., Робінсон Д. А. Чому нації занепадають. Походження влади, багатства та бідності; пер. з англ. О. Демянчук., 3-є вид. Київ: Наш формат, 2018. С. 41.

2. Калініна, Л. М. Управління новою українською школою. Порівняльна характеристика концептуальних змін. Директор школи. 2017. № 1-2. С. 19.
3. Ясперс К. Комунікація // Ситниченко Л. А. Першоджерела комунікативної філософії / Л. А. Ситниченко. – К.: Либідь, 1996. – С. 132–148.

Андрій Кізима,

*декан факультету фінансів та обліку,
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів ім. С.І. Юрія,
Західноукраїнський національний університет (Україна)*

Вікторія Барвінська,

*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми «Соціальне забезпечення»,
Західноукраїнський національний університет (Україна)*

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ЗАПОРУКА ДОСТУПНОСТІ ТА ЯКОСТІ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

В нинішніх умовах воєнного стану соціальні комунікації є важливим елементом сучасного суспільства, який впливає на якість життя людей, їхню діяльність і взаємини. Доступність та якість соціальних послуг залежать від ефективності комунікаційних процесів. Практика свідчить, що ефективна комунікація між співробітниками соціальних служб та особами – отримувачами соціальних послуг та їх родинами, які належать до вразливих груп населення та/або перебувають в складних життєвих обставинах, а також іншими організаціями та установами є ключовим фактором успіху в наданні соціальних послуг.

Закон України «Про соціальні послуги» ст. 1 п. 17 дає визначення поняття «соціальні послуги» як «дії, спрямовані на профілактику складних життєвих обставин, подолання таких обставин або мінімізацію їх негативних наслідків для осіб/сімей, які в них перебувають. Особі/сім'ї можуть надаватися одна або